

Finansklagenemnda Person

Avgjørelse FinKN 2024-355

29.4.2024

Gjensidige Forsikring ASA

Yrkesskade/yrkessykdom - Yrkesskadeforsikringsloven (YFL)

Lidt og fremtidig inntektstap - oppgjørstidspunkt - standardforskriften § 2-3 og kap. 3.

Forsikrede fikk en ankelskade i en arbeidsulykke. På grunn av skaden byttet han jobb, og gikk ned i lønn. Foretaket utbetalte erstatning under erstatningsposten tap i fremtidig erverv 1.7.22. Foretaket erstattet også lidt inntektstap i 2021, men avslø krav om dekning i første halvår 2022. Saken reiste spørsmål om forsikrede hadde rett til å få erstatning for lidt inntektstap fra 1.1.22 frem til og med 30.6.22. Etter nemndas syn kan det ikke utledes av forskriften at man ikke har rett til å få individuelt erstattet tapt inntekt for den perioden som er mellom 1. januar og oppgjørstidspunktet, bare fordi man iht. standardiseringen også får erstatning for hele kalenderåret under fremtidstapsposten. Slik saken var opplyst hadde forsikrede rett til å få erstattet sitt løpende inntektstap frem til og med 30.6.22. Forsikrede ble gitt medhold.

Saksfremstilling

Forsikrede ble utsatt for en arbeidsulykke 7.10.19. Han fikk ankelskade som påførte han et inntektstap. I klagen fremgår bl.a.:

Da det var klart at han som følge av ulykken ikke kunne belaste foten like mye som før, begynte [han] som driftsoperatør ... den 08. august 2020. [...]

I denne stillingen har han mulighet til å tilpasse arbeidsoppgavene etter smerter og kapasitet. Han gikk imidlertid ned i lønn i 2021 og første halvdel av 2022.

Foretaket tilbød en minnelig løsning med erstatning basert på 10 % tap i fremtidig erverv, jf. brev 26.4.22. Etter kommentarer og krav fra forsikrede 30.4.22, fant foretaket å opprettholde tilbudet, men med tillegg av kr 6 500 til dekning av påførte utgifter, jf. brev 8.6.22.

Etter tilbakemelding fra forsikrede, la foretaket til grunn en uføregrad på 20 %, og det utbetalte beløpet til forsikredes konto 1.7.22. I brevet fremgår også at det utbetalte menerstatning under en utvidet forsikringsdekning basert på 3 % varig medisinsk invaliditet.

Forsikrede fremmet krav om erstatning av bl.a. påløpt inntektstap for 2021 og første halvdel av 2022, jf. brev 20.6.23.

Foretaket skrev 4.8.23:

Det ble i utgangspunktet tilbudt 10 % grunnerstatning som vi etter tilbakemelding fra din klient forhøyet til 20 %. Erstatningen ble gitt som et minnelig løsning allt inklusive og er ment også og omfatte et eventuelt lidt inntektstap for 2021. Et eventuelt lidt tap for 2022 er innbakt i grunnerstatningen

Etter klage til Kundeombudet, ble beløpet endret for å hensynta ny G, samt at det skulle tilkjennes erstatning for lidt inntektstap for året 2021, jf. brev 2.11.23. Kundeombudet skrev følgende om inntektstapet for 2022:

Hva gjelder inntektstapet for 2022 så er det riktig vurdert av fagavdelingen at det ikke tilkjennes slik erstatning særskilt for året der grunnerstatningen blir oppgjort. Skjæringstidspunktet er pr. 01.01. Skadelidte

hadde bursdag først i desember, så det skjer ingen aldersregulering før den tid. Et oppgjør av grunnerstatningen pr. 01.01.22 ville gitt kr. 304 302,-. Skadelidte har imidlertid fått med seg G-reguleringen pr. mai 2022, og ikke aldersregulering, og er tilkjent erstatning med kr. 318 824,-. Denne erstatningen gjelder altså for hele 2022 og fremover i tid.

Kundeombudet kan ikke tilkjenne særskilt lidt inntektstap for 2022, all den tid fremtidstapserstatningen "omfavner" hele 2022".

Det er også fremlagt diverse lønns slipper, skattemeldinger, tapsberegninger, mv. I utskrift fra Compensatio fremgår ifølge foretaket at oppgjørsmåned blir 1.1.22 når man setter første år med fremtidstap til 2022.

Forsikrede har i det vesentlige anført at han også har rett til erstatning for tapt inntekt det første halvåret av 2022. Det følger av ordlyden i forskrift om standardisert erstatning etter yrkesskadeforsikringsloven § 2-3 at erstatning for lidt tap skal beregnes til oppgjørstidspunktet, ikke til det foregående årsskiftet. Etter en alminnelig ordlydsforståelse må "oppgjørstidspunktet" forstås som tidspunkt for utbetaling av erstatningen. Det følger av NOU 2011:16 at dersom det er enighet om oppgjørets størrelse, er det tidspunktet for utbetalingen som skal legges til grunn som oppgjørstidspunktet.

Finansklagenemnda har i flere avgjørelser tatt stilling til skjæringstidspunktet mellom lidt tap og fremtidig ervervstap. Finansklagenemndas avgjørelser i FKN-2010-341, FSN-6913 og FinKN 2020-111 viser at skjæringstidspunktet mellom lidt inntektstap og fremtidig ervervstap, er ved tidspunktet for enighet om erstatningsstørrelsen. I FinKN 2020-111 kom enigheten til uttrykk ved utbetalingstidspunktet av grunnerstatningen.

I juridisk teori er det også lagt til grunn at skjæringstidspunktet er ved oppgjørstidspunktet, og ikke ved det foregående årsskiftet. Lars Olav Skårberg og Marianne Reusch skriver i Yrkesskade, Cappelen Akademisk forlag, Oslo 4. opplag 2013 at:

Det har forekommet utmåling av erstatning for lidt tap frem til foregående årsskiftet, selv om oppgjøret finner sted et stykke ut i det etterfølgende året. Det kan ikke sies å være rettslig grunnlag for slik oppgjørspraksis, siden det følger uttrykkelig av ordlyden i yrkesskadeforskriften § 2-3 at det lidt tapet skal beregnes til oppgjørstidspunktet.

Compensatio er ingen rettskilde, og spørsmålet om hvorvidt han har rettslig krav på erstatning for tapt inntekt for første halvår av 2022, kan ikke løses av Compensatio.

Forsikrede har følgelig krevd erstatning i tapt inntekt for 2022 med kr 62 356, med tillegg av forsinkelsesrenter fra 1.7.22 til betaling skjer, jf. forskriften § 2-3.

Forsikringsforetaket har i det vesentlige anført at det ikke er grunnlag for å utbetale lidt inntektstap for første halvår 2022. Oppgjørstidspunktet for tapt inntekt, må etter foretakets oppfatning vurderes opp mot hva som vil være skjæringstidspunktet for oppgjør av tap i fremtidig inntekt. Tap i fremtidig inntekt - grunnerstatningen - beregnes for hele år, fra 1.1. Tap i fremtidig erverv beregnes følgelig ikke fra andre tidspunkter, ut i et "løpende" år. Dette viser også beregningssystemet Compensatio, som de fleste benytter seg av. Her står det hva gjelder fremtidstapet "1. år frem. tap" samt "oppgjørsmåned 01.01.2022". Legger man inn oppgjørsmåned 30.6.22, så legger Compensatio også inn 2022 som første hele fremtidige tapsår, og det står da også oppgjørsmåned 1.1.22. Beregningssystemet er utformet etter forskriftens utmålingsregler.

Grunnerstatningen utgjør kr 318 824 (20 %) ved oppgjørsmåned 30.6.22. Denne summen er den samme - for hele dette året - frem til skadelidtes bursdag pr. 23.12.68. Først her ville det kommet en aldersregulering.

Ettersom skjæringstidspunktet er pr. 1.1 for det fremtidige tapet, og dette er en standardisert erstatning - så blir ikke foretaket i tillegg ansvarlig for tapte inntekt året tap i fremtidig erverv blir oppgjort.

Beregningsmetoden skal ha tatt høyde for at den skadelidte tilkjennes erstatning for hele året. Skadelidte skal ikke ha påført inntektstap i tillegg. Dette anføres i alle fall for oppgjør foretatt før 1.7. At det skjønnsmessig kan tilkjennes erstatning for lidt inntektstap året tap i fremtidig erverv er utmålt og utbetalt, holdes åpent. Det tilkjennes i så fall gjerne der oppgjøret skjer sent på året, eller andre hensyn gjør seg gjeldende. Foretaket finner ikke at det er forhold i aktuelle sak, som tilsier at skadelidte også skal ha oppgjør for påført tap i 2022 - fra januar til og med juni.

Begrepet "oppgjørstidspunktet" er for øvrig ikke nærmere definert i forskriften. I norsk rett er det et ulovfestet prinsipp om at den skadelidte ikke skal ha erstatning to ganger for ett og samme tap. Dersom det er slik at påført inntektstap skal dekkes i tillegg til fremtidig inntektstap - det året det er tilkjent fremtidig inntektstapserstatning for - så vil det innebære at den skadelidte får en dobbel erstatning aktuelle år.

Finansklagenemnda Persons begrunnelse

Spørsmålet er om forsikrede har rett til å få erstatning for lidt inntektstap fra 1.1.22 frem til og med 30.6.22.

Etter en yrkesskade skal en forsikret blant annet få dekket sitt lidt inntektstap og det fremtidige inntektstapet, jf. yfl. § 12. Utmålingen er standardisert i Forskrift om standardisert erstatning etter lov om yrkesskadeforsikring (FOR-1990-12-21-1027), jf. også yfl. § 13.

I forskriften § 2-3 første ledd fremgår at den tapte "inntekt i tiden fram til oppgjørstidspunktet erstattes individuelt, jf. skadeserstatningsloven § 3-1". Tap i fremtidig inntekt, altså tapte inntekt for tiden etter oppgjørstidspunktet, er standardisert, jf. forskriften kap. 3.

I Rt-2006-684 avsnitt 30 er skillet mellom lidt skade og tap i fremtidig inntekt/erverv oppsummert som følger:

[...] Skillet mellom de to erstatningsformene trekkes i norsk rett ved det tidspunkt det oppnås enighet om den erstatning skadelidte skal ha. Er det tvist om retten til erstatning eller om erstatningsutmålingen, er skillet tidspunktet for domsavsigelsen.

Utgangspunktet i alminnelig erstatningsrett er altså at skjæringstidspunktet mellom lidt og fremtidig tap er tidspunktet for enighet om den erstatning skadelidte skal ha.

I aktuelle sak er det enighet om at oppgjørstidspunktet var 30.6.22.

I utgangspunktet skal altså forsikrede ifølge forskriften få dekket sitt inntektstap frem til og med 30.6.22. Foretaket har dekket tapet ut 2021, men anført at han ikke har rett til dekning av sitt tap første halvår 2022.

Foretaket har særlig vist til at fremtidstapet dekker hele 2022, idet Compensatio setter oppgjørsgjeld for fremtidstapet til 1.1.22 selv om man legger inn oppgjørsgjeld 30.6.22 og 2022 som første fremtidige tår. Det anføres derfor at "skjæringstidspunktet er pr. 1.1 for det fremtidige tapet". Nemnda forstår videre at foretaket mener at siden det standardiserte fremtidstapet gir erstatning for hele året man setter som første år med fremtidstap i Compensatio, så kan forsikrede ikke få erstatning for lidt inntektstap selv om oppgjørstidspunktet er etter 1. januar det aktuelle året.

Nemnda bemerker at selv om Compensatio er bygget på forskriftens regler, må det avgjørende være hva som faktisk fremgår av forskriften, og tilhørende rettskilder. Foretaket har heller ikke

fremlagt noen informasjon om hvordan beregningsgrunnlaget i Compensatio er utformet. Nemnda antar at dette ville vært enkelt å innhente, slik at foretaket eventuelt kunne underbygget inntektstap frem til 30.6.22 er hensyntatt der det legges inn 1.1.22 som oppgjørsgang.

Det kan etter nemndas syn ikke utledes av forskriften at man ikke har rett til å få individuelt erstattet tapt inntekt for den perioden som er mellom 1. januar og oppgjørstidspunktet, bare fordi man iht. standardiseringen også får erstatning for hele kalenderåret under fremtidstapsposten. Det fremgår klart av § 2-3 at man har rett til tapt inntekt frem til oppgjørstidspunktet, som partene altså er enige om at er 30.6.22.

Nemnda forstår foretaket mener at en erstatning for lidt inntektstap frem til 30.6.22, og en samtidig erstatning for inntektstap fra og med 2022, medfører en overkompensasjon iht. prinsippet om at den skadelidte ikke skal ha erstatning to ganger for ett og samme tap.

Til dette bemerkes at, når det ikke fremgår klart av rettskildene at man ikke har rett til å få erstattet sitt lidt inntektstap i samme kalenderår som man begynner å få erstatning for tap i fremtidig erverv, så fremstår løsningen med overlappende erstatning som en del av standardiseringen. Selv om resultatet i flere saker innebærer et avvik fra prinsippet om full erstatning (og ikke mer), er dette likevel en naturlig del av standardiseringen, jf. f.eks. HR-2018-442-A avsnitt 23:

[...] Standardisert utmåling vil per definisjon føre til at den skadelidte i det konkrete tilfellet ikke får skadebot svarande til det han eller ho ville ha fått ved ei konkret individuell utmåling. Nokre gonger vil avviket vera positivt; andre gonger vil avviket vera negativt – føresett at skadebota for alle skadelidte i sum svarer til det samla resultatet ved individuelle utmålingar [...]

Slik saken er opplyst er nemnda av den oppfatning at forsikrede har rett til å få erstattet sitt løpende inntektstap frem til og med 30.6.22.

Avgjørelsen er enstemmig.

Finansklagenemnda Persons konklusjon

Forsikrede gis medhold.

Ved behandlingen deltok Kaja de Vibe Malling (leder), Tonje Giertsen (bransjerepresentant), Jon Einar Martinsen (bransjerepresentant), Paal Bjønness (forbrukerrepresentant) og Borgar Sandvik (forbrukerrepresentant).